

ACADEMIC SPECTRUM

2026-yil 1-son

Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal

ISSN

3093-9089

Вухоро - 2026

ACADEMIC SPECTRUM

**Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal**

№ 1-Son 2026-yil

**Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy
komunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrda
№1273056 sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan**

BOSH MUHARRIR:

Axmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li

Psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

TAHRIRIYAT KENGASHI A‘ZOLARI

Кулешов Валерий Владимирович - pedagogika fanlari doktori, professor
Rossiya Fanlar akademiyasining akademigi (Ukraina).

Andriyenko Yelena Vasilyevna - pedagogika fanlari doktori, professor
(Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Fizika, matematika, axborot va
texnologiya ta‘limi instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Romm Tatyana Aleksandrovna - pedagogika fanlari doktori, professor
(Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Tarix, gumanitar va ijtimoiy ta‘lim
instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Olimov Shirinboy Sharofovich — pedagogika fanlari doktori, professor
(Buxoro davlat universiteti “Pedagogika” kafedrasini mudiri).

Zaripov Lochin Rustamovich - pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
(O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta‘lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy
ta‘limni rivojlantirish ilmiy-tadqiqot markazi, O‘quv-uslubiy faoliyatni
takomillashtirish boshqarma boshlig‘i).

Safarov Dilmurod Xalimovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
(Navoiy viloyati pedagogik mahorat markazi Akademik faoliyat bo‘yicha direktor
o‘rinbosari)

Nazarov Akmal Mardonovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
(Buxoro davlat universiteti Yoshlar masalalari va ma`naviy-ma`rifiy ishlar bo‘yicha
birinchi prorektor).

Rustamov Shavkat Shuhrat o‘g‘li - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent
(Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini mudiri).

Ganjiyev Feruz Furqatovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent
(Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini professori).

Ismatova Dilafruz Tuymuratovna - psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa
doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini dotsenti).

Muxlisov Sodiqjon Saidjonovich - pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori
(PhD), (Buxoro davlat universiteti “Axborot tizimlari va raqamli texnologiyalar
kafedrasini dotsenti).

Tilavov Muxtor Hasan o‘g‘li - psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori
(PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini dotsenti).

Mas‘ul kotib:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li – Buxoro davlat universiteti
Psixologiya kafedrasini o‘qituvchisi

EDITOR-IN-CHIEF:

Akhmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor.

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD:

Valeriy Vladimirovich Kuleshov — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of the Russian Academy of Sciences (Ukraine).

Elena Vasilyevna Andrienko — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of Physics, Mathematics, Information and Technological Education, Novosibirsk, Russia).

Tatyana Aleksandrovna Romm — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of History, Humanities and Social Education, Novosibirsk, Russia).

Shirinboy Sharofovich Olimov — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Bukhara State University, Head of the “Pedagogy” Department).

Lochin Rustamovich Zaripov — Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor (Research Center for the Development of Higher Education under the Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan, Head of the Department for Improvement of Educational and Methodological Activities).

Dilmurod Xalimovich Safarov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Navoi Regional Center for Pedagogical Excellence, Deputy Director for Academic Affairs).

Akmal Mardonovich Nazarov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Bukhara State University, First Vice-Rector for Youth Affairs and Spiritual-Educational Work).

Shavkat Shuhrat o‘g‘li Rustamov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Head of the “Psychology” Department).

Feruz Furqatovich Ganjiyev — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Professor of the “Psychology” Department).

Dilafuz Tuymuratovna Ismatova — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Psychology” Department).

Sodiqjon Saidjonovich Mukhlisov — Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Information Systems and Digital Technologies” Department).

Muxtor Hasan o‘g‘li Tilavov — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Psychology” Department).

EXECUTIVE SECRETARY:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li — Lecturer, Department of Psychology, Bukhara State University.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

Ахмадов Назирджон Рахмат угли — доктор философии по психологии (PhD), доцент.

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОГО СОВЕТА:

Кулешов Валерий Владимирович — доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии наук (Украина).

Андрienко Елена Васильевна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт физики, математики, информационных и технологических наук, г. Новосибирск, Россия).

Ромм Татьяна Александровна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт истории, гуманитарных и социальных наук, г. Новосибирск, Россия).

Олимов Ширинбой Шарофович — доктор педагогических наук, профессор (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Педагогика»).

Зарипов Лочин Рустамович — доктор педагогических наук (DSc), профессор (Научно-исследовательский центр развития высшего образования при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан, начальник управления совершенствования учебно-методической деятельности).

Сафаров Дилмурод Халимович — доктор психологических наук (DSc), профессор (Навоийский областной центр педагогического мастерства, заместитель директора по академической деятельности).

Назаров Акмал Мардонович — доктор психологических наук (DSc), профессор (Бухарский государственный университет, первый проректор по делам молодежи и духовно-просветительской работе).

Рустамов Шавкат Шухрат угли — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Психология»).

Ганжиев Феруз Фуркатович — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, профессор кафедры «Психология»).

Исмадова Дилафруз Туймуратовна — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

Мухлисов Содикжон Саиджонович — доктор философии (PhD) по педагогическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Информационные системы и цифровые технологии»).

Тилавов Мухтор Хасан угли — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

ОТВЕТСТВЕННЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

Дехконбоев Шохжахон Ойбек угли — преподаватель кафедры «Психология» Бухарского государственного университета.

*Qudratova Nozima Bahromovna
Jumaqulova Manija Mirzonazar qizi
DTPI O‘zbek tili va adabiyoti 1-kurs talabalari*

TOG‘AY MUROD ASARLARINING TIL XUSUSIYATLARI

Annotatsiya. Ushbu maqola o‘zining chuqur rivoyatlari va o‘ziga xos uslubi bo‘lgan taniqli adabiyot arbobi Tog‘ay Murod asarlarida mavjud bo‘lgan lingvistik xususiyatlarni o‘rganadi. Har tomonlama tahlil qilish orqali Murod yozuvini belgilaydigan o‘ziga xos lingvistik xususiyatlarni yoritib berish, uning adabiy texnikasi va adabiy manzaraga qo‘shgan hissalari haqida tushuncha berish maqsad qilingan.

Kalit so‘zlar: Tog‘ay Murod, adabiy tahlil, lingvistik xususiyatlar, hikoya uslubi, adabiy texnika.

Аннотация. В данной статье исследуются лингвистические особенности, присутствующие в произведениях известного литературного деятеля Тогая Мурода, отличающихся глубоким повествованием и своеобразным авторским стилем. Посредством всестороннего анализа ставится цель выявить характерные лингвистические признаки, определяющие авторскую манеру Мурода, а также раскрыть особенности его литературной техники и вклад в развитие литературного процесса.

Ключевые слова: Тогай Мурод, литературный анализ, лингвистические особенности, повествовательный стиль, литературная техника.

Abstract. This article examines the linguistic features present in the works of the renowned literary figure Togay Murod, known for his profound narratives and distinctive stylistic approach. Through comprehensive analysis, the study aims to highlight the unique linguistic characteristics that define Murod’s writing, as well as to provide insight into his literary techniques and contributions to the literary landscape.

Key words: Togay Murod, literary analysis, linguistic features, narrative style, literary technique.

To‘g‘ay Murod o‘zbek adabiyotida o‘ziga xos badiiy tafakkur va individual til uslubiga ega bo‘lgan ijodkorlardan biri hisoblanadi. Uning asarlari til jihatidan chuqur milliy ruh, xalqona ifoda va badiiy obrazlilik bilan ajralib turadi. Yozuvchi tilni faqat voqea-hodisalarni bayon etish vositasi sifatida emas, balki qahramonlarning ichki dunyosini, ruhiy kechinmalarini va ijtimoiy muhit bilan munosabatini ochib beruvchi badiiy mexanizm sifatida qo‘llaydi. Shu bois To‘g‘ay Murod asarlarining til xususiyatlarini tahlil qilish yozuvchining badiiy mahoratini anglashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Avvalo, To‘g‘ay Murod asarlarida **xalq og‘zaki nutqiga xos leksik birliklarning** keng qo‘llanilishi e‘tiborga loyiqdir. Muallif xalq tilida yashab kelayotgan so‘zlar, iboralar, maqol va matallarni asar matniga tabiiy singdirib, obrazlarning hayotiyiligini kuchaytiradi. Bu holat qahramonlarning ijtimoiy kelib chiqishi, dunyoqarashi va ruhiy holatini ifodalashda muhim vosita bo‘lib xizmat qiladi. Xalqona leksika orqali yozuvchi milliy mentalitetni, urf-odat va qadriyatlarini badiiy tarzda aks ettiradi.

Yozuvchi asarlarida **sheva va lahja unsurlaridan foydalanish** ham muhim stilistik xususiyat sifatida namoyon bo‘ladi. Hududiy nutq birliklari qahramonlarning yashash muhiti va hayot tarzini yanada aniqroq tasvirlashga yordam beradi. Biroq To‘g‘ay Murod sheva elementlarini me‘yorni buzmaganda holda, badiiy maqsadga muvofiq qo‘llaydi. Bu esa asar tilining tabiiyligi va ta’sirchanligini oshiradi, o‘quvchini tasvirlangan muhitga yaqinlashtiradi.

To‘g‘ay Murod tilining yana bir muhim xususiyati – **sintaktik qurilmalarning soddaligi va ixchamligidir**. Muallif ko‘pincha qisqa, lo‘nda gaplardan foydalanib, kuchli emotsional ta’sir hosil qiladi. Ba’zi hollarda esa takroriy gap tuzilmalari orqali ichki dramatism kuchaytiriladi. Bunday

sintaktik usullar qahramonlarning ruhiy holatini, ichki ziddiyatlarini va fojeaviy kechinmalarini chuqurroq ifodalash imkonini beradi.

Asarlarda **takror (repetitsiya)** usulining faol qo‘llanilishi To‘g‘ay Murod ijodiga xos stilistik belgilardan biridir. Takroriy so‘zlar va gaplar qahramonlarning ichki kechinmalarini, ruhiy iztiroblarini va muhim g‘oyalarni o‘quvchi ongiga singdirishga xizmat qiladi. Bu usul badiiy matnga musiqiylik bag‘ishlab, uning emotsional ta‘sirchanligini oshiradi.

Shuningdek, To‘g‘ay Murod asarlarida **metafora, ramz va badiiy timsollar** keng qo‘llaniladi. Tabiat tasvirlari, inson ruhiyati bilan uyg‘un holda berilib, ramziy ma‘no kasb etadi. Masalan, sahro, shamol, sukunat, tun kabi obrazlar ko‘pincha qahramonlarning ichki holatini ifodalovchi metaforik vosita sifatida namoyon bo‘ladi. Bu esa asar tilining ko‘p qatlamliligini va falsafiy teranligini ta‘minlaydi.

Yozuvchi dialoglardan ham mahorat bilan foydalanadi. **Dialogik nutq** qahramonlarning xarakterini ochib berish, ularning o‘zaro munosabatlarini ko‘rsatish va voqealar rivojini tabiiy tarzda ilgari surishda muhim rol o‘ynaydi. Dialoglar qisqa, lo‘nda va mazmunan boy bo‘lib, real hayot nutqiga yaqinligi bilan ajralib turadi.

Tog‘ay Murod adabiyot sohasidagi taniqli shaxs bo‘lib, o‘zining maftunkor hikoyalari va innovatsion hikoyalari bilan nishonlanadi. Uning asarlari o‘quvchilarni ham, tanqidchilarni ham qiziqirdi va uning o‘ziga xos uslubiga asos bo‘lgan lingvistik elementlar haqida so‘rov o‘tkazdi. Ushbu maqola Murodning asarlarida keltirilgan tarqalgan lingvistik xususiyatlarni o‘rganadi, uning hunarmandchiligining nuanslarini ochish va adabiy dahosining mohiyatini yoritishga qaratilgan. Murodning adabiy korpusi turli janrlarda, badiiy adabiyotdan she‘riyatga qadar, har biri alohida lingvistik qobiliyat bilan singdirilgan. Uning Nasri boy obrazlar, metaforik til va xarakterning murakkab rivojlanishiga moyil bo‘lib, o‘quvchi uchun immersiv hikoya tajribalarini rivojlantiradi. Bundan tashqari, Murodning simvolizm, allegoriya va intertekstuallik kabi lingvistik qurilmalardan foydalanishi uning hikoyalari chuqurlik qatlamlarini qo‘shib, o‘quvchilarni bir necha darajadagi talqin bilan shug‘ullanishga taklif qiladi. Murodning she‘riy asarlari o‘zining hikoyaviy mahoratidan tashqari, lingvistik ritm va lirik ifoda mahoratini namoyish etadi.

Bundan tashqari, uning lingvistik noaniqlik va semantic murakkablikni o‘rganishi uning she‘riyatiga intellektual o‘lchov qo‘shib, o‘quvchilarni til va ma‘no nozikliklari haqida o‘ylashga taklif qiladi. Murodning lingvistik xususiyatlarini to‘liq tahlil qilish uchun yaqin o‘qish, uslubiy tahlil va qiyosiy tadqiqotlarni o‘z ichiga olgan tizimli yondashuv qo‘llanildi. Murodning adabiy faoliyatining turli davrlarini qamrab olgan va turli janr va mavzularni aks ettiruvchi asarlari tanlovi ko‘rib chiqildi. Matn parchalari takrorlanadigan lingvistik naqshlar, ritorik vositalar va stilistik tanlovlar uchun sinchkovlik bilan o‘rganilib, uning noyob yozuv uslubini har tomonlama o‘rganishga imkon berdi.

Tog‘ay Murodning uslub jihatdan farqi shundaki, u boshqa ijodkorlar tomonidan e‘tibor berilmagan surxon vohasining oddiy odamlari nutqini birinchi bor uslub sifatida shakllantirib adabiy jarayonga olib kirdi. O‘zidan avvalgi ijodkorlar fikriga tayangan holda uslub haqida o‘zining fikrlarini bayon qildi. Bu haqida tadqiqotchi M.Xidirova ham qimmatli ma‘lumotlarni keltirib o‘tadi. Tilni asar negizi-asosini tashkil etuvchi zamin-poydevori deb ta‘riflaydi: “Badiiy asar misoli bir minora. Asarni o‘z poydevori bo‘ladi. Asar umri ana shu poydevordan bino bo‘ladi. Asar poydevori – til. Hayot til bilan boshlanadi, hayot til bilan ado bo‘ladi. Shu bois, hayotga kelajak insonni “Tili chiqibdi”, – deydi. Hayotdan ketajak insonni “Tildan qolibdi”, deydi. Bu xalqona ibora tilning hayotiy va ruhiy ehtiyoj ekanligining Tog‘ay Murodga xos donishmandona bir talqini deyish mumkin. Ulug‘ ustozlar kabi Tog‘ay Murodning betakror ijodi, til-uslub va so‘z san‘atkorligi yosh adiblar uchun badiiy mahorat maktabi bo‘lib xizmat qiladi. Ayniqsa, ona tilimiz davlat tili sifatida yashar va uning ravnaqi yo‘lida barchamiz mas‘ul ekanmiz, buyuk adiblarimizning ijodi va badiiy til saboqlari yanada chuqur ahamiyat kasb etadi. Tog‘ay Murodning ijodiy-estetik konsepsiyasining badiiy ifodalanishini o‘rganish yozuvchi dunyoqarashi va uslubiy o‘ziga xosligini anglashning asosiy yo‘llaridan biri sanaladi. Ilmiy-adabiy manbalarda, tadqiqotlarda shoir va yozuvchilarning uslubi haqida bir qator ta‘riflar berilganiga guvoh bo‘lamiz.

Masalan, buyuk allomalardan biri Abdurauf Fitrat ijodkor uslubiningshakllanishi va uning badiiy ijodda muhim ahamiyat kasb etishini alohida ta’kidlab, jumladan, shunday mulohaza yuritadi: “shoir-yozuvchi san’atkorlikda ko’tarila borgan sari o’ziga maxsus bir uslub yarata boshlaydi. Shoirning xayol, o’y, tushunish shakllari tugal, komil bo’lgach, o’ziga yarasha bir uslub ham borliqqa chiqqan bo’ladir”. Bu ta’rifda ijodkor uslubining asosiy shart-omillari ham qayd etilgani bejiz emas. Yoxud yirik adabiyotshunos O.Sharafiddinov ham ijodkor uslubining o’ziga xosligi va u keng qamrovli bir tushuncha ekanligini quyidagicha talqin etadi:

“Novatorlik, original uslub balki uzoq izlanishlar, davomli mehnat samarasi o’laroq vujudga keladi. Uslub har kuni oladiganimiz havoga o’xshaydi – biz havoni tarkibiy qismlarga ajratib ko’rishni xayolimizga ham keltirmay, nafas olaveramiz. Uslub yozuvchining butun ijodiga singib ketgan bo’ladi. Uni ijodning ruhi, har bir asardan anqib turadigan xushbo’y hid deyish mumkin. Yozuvchining hayotga munosabatidagi, xarakter yaratishdagi, tasviriy vositalaridagi, fikrlash yo’sinidagi, qo’ying-chi, hatto biografiyasi va shaxsiyatidagi o’ziga xosliklar hammasi birikib, uning uslubini vujudga keltiradi. Biroq uslub mana shunday murakkab hodisa bo’lsa ham, ijodning bir sohasi borki, unda uslub birinchi qarashdayoq ko’zga yarq etib tashlanib turadi. Bu yozuvchining tili. Tilda yozuvchining mahorati ham, estetik prinsiplari ham, hayot ranglarini payqay olishi ham, nozik farqlarni his etish qobiliyati ham aniq ko’rinadi”. Tog’ay Murodning badiiy til va uslub haqidagi fikrlari ham e’tiborga loyiq. Badiiy til va uslub ijodkor ruhi, iste’dodi va o’ziga xosligini ifodalovchi bir ko’zgu ekan, uni ijodkorning dunyoqarashi, tili, adabiy- estetik ideali va badiiy mahorati masalalari bilan uzviy aloqadorlikda o’rganish maqsadga muvofiq bo’ladi. Yozuvchining hayot voqea-hodisalariga falsafiy-estetik munosabati va milliy xarakter yaratish va badiiy tasvir vositalarini qo’llash mahorati hamda uning tafakkur va mushohada yo’sinidagi hayotiylik, izchillik, shuningdek, ijodkor biografiyasidagi o’ziga xosliklar – hammasi birgalikda uning individual va takrorlanmas uslubini shakllantiradi va mukammallashtiradi. Tog’ay Murod o’zining betakror original uslubiga ega bo’lgan adib bo’lganligi barchamizga ma’lum.

Uzbek adabiyotining yirik vakili, surxon vohasining chinakkam farzandi, taniqli yozuvchi Togay Murod bir qator qissalari, va «Otamdan kolgan dalalar», «Bu dunyoda o’lib bo’lmaydi» romanlari bilan xalk mehrini qozondi. Adibning shu kungacha yozgan asarlari o’zbek milliy adabiyotining yetuk namunalaridan bo’ldi desak adashmaymiz. Bu asarlarning har birida adib Surxon vohasining sodda va kamtar xalqini, uning ichki va tashki qiyofasini, dardu alamlarini, orzu va armonlarini qo’shiq qilib kuylagan. «Men o’zbek xalkiga haykal qo’yaman!»-deya ezgu niyat qilgan adib «Otamdan qolgan dalalar» romani bilan chinakamiga o’zbek xalqiga haykal qo’ydi. Asarda adib so’z mulki xazinasidan shunday javoxirlarni topib, terib ishlatganki, o’quvchi asarni o’qiyotganida qalbida allaqanday ohang paydo bo’lganini sezadi. Xa, asar tili mazmuniga mos xolda xalkona, sodda va ravon yozilgan. Adib asarda xalk makollaridan, frazeologik birikmalardan, sinonimlar, arxaik so’zlar, shevaga xos suzlardan unumli foydalangan. Xalk tili leksik boyliklaridan foydalanish obrazlilikni kuchaytiradi [2,55]. Adib nutkka munosib rang berish, individual til va obraz yaratish, obrazlar xarakterini ochish uchun baycha, jigir, bova, xamsoya, ogil, korson, iyarmok, angrib yotmoq, yonastirmoq kabi shevaga xos so’zlardan unumli foydalangan: «Jigitlarga daryo yoqasida angrib yotinglar deb tayinlab edim.» Aniqlangan lingvistik xususiyatlar Murodning hikoya qilishga innovatsion yondashuvini va badiiy ifoda vositasi sifatida til bilan chuqur aloqasini ta’kidlaydi. Tasvir, metafora, ramziylik va intertekstuallikni birlashtirib, u ko’p darajadagi o’quvchilar bilan rezonanslashadigan adabiy gobelenlarni yaratadi. Bundan tashqari, Murodning lingvistik ko’p qirraliligi unga turli janrlar va tematik erlarni bosib o’tishga imkon beradi, bu uning ijodiy qarashlarining kengligi va chuqurligini namoyish etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro’yxati.

1. Oydinda yurgan odamlar qissalar hikoyalar G'.G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyoti T.1985 y
2. U.Jo'raqulov Nazariy poetika masalalari: Muallif. Janr, Xronotop.G'.G'ulom nomidagi nashriyot manbaa ijodiy uyi T:2015 yil,148-150 bet.
3. U.Folkner. Qora musiqa. Yangi asr avlodi: T:2018yil 4 bet
4. А.Фитрат.Адабиёт қоидалари. –Тошкент: Ўқитувчи, 1995. – Б.26. (Нашрга тайёрловчи Ҳ. Болтабоев)
5. Шарафиддинов О. Истеъдод жилолари. -Биринчи мўъжиза. –Тошкент. 1979. – Б.292-293

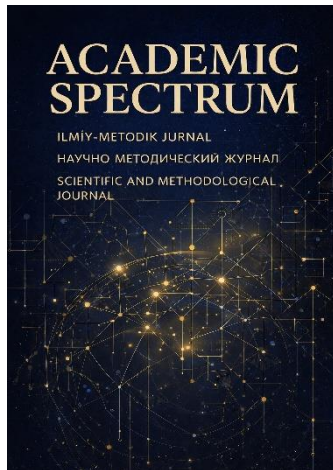
MUNDARIJA:

Nazarov Akmal Mardonovich		Talabalarda kreativ va innovatsion ilmiy faoliyatning psixologik jihatlari	6
Rustamov Shuxratovich	Shavkat	Talabalarni innovatsion kompetenligini rivojlantirishning pedagogik-psixologik asoslari	10
Ostanov Sharifovich	Shuxrat	Art-terapiya metodlari yordamida talaba-yoshlarning kreativ fikrlash va ijodiy salohiyatini rivojlantirishning psixologik asoslari	14
Axmadov Rahmat o'g'li	Nazirjon	O'smirlarda konstruktiv xulq-atvorni shakllanishining ijtimoiy psixologik omillari	19
Dehqonboyev Shohjahon Oybek o'g'li		Sud psixologik ekspertizasida shaxsning emotsional holatini baholash	24
Axtamova G'ayratovna	Ferangiz	O'smirlik davridagi destruktiv xulq-atvorni psixoprofilaktika qilish va kreativlikni faollashtirishga yo'naltirilgan psixologik yondashuvlar	30
Ashrapov Namoz o'g'li	Nodirbek	O'smirlarda kognitiv rivojlanishning ijtimoiy-psixologik determinantlari va ularning shaxsiy rivojlanishdagi o'rni	35
Hamroyev Jasur		Talabalari o'rtasida sun'iy intellekt vositalari yordamida kreativ fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirish	40
Axmedova Rahmat qizi	Zarina	Loyihaviy yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning fasilitatorlik faoliyatiga tayyorlash mexanizmini takomillashtirish	44
Khakimov Shodieich	Shukhrat	Methods of studying the military servant and the military team	49
N.Z.Jumayev		Raqamli davrda ijtimoiy media va sun'iy intellektning yoshlar ruhiy salomatligiga ta'siri	56
Sharopov Suxrob Shodi o'g'li		Talabalarni kognitiv va metakognitiv kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik-psixologik mexanizmlari	60
Boboqulova Komil qizi	O'g'iloy	Shaxslararo manipulyatsiya va nazorat mexanizmlari: emotsional ekspluatatsiyaning psixologik asoslari	64
Saidova Nu'monovna	Nodira	Yoshlar kreativ va tanqidiy fikrlashini rivojlantirishda pedagogik psixologiyaning roli	68
Bobojonova Husniddin qizi	Dilnura	Dezadaptatsiyalashgan o'smirlarda adaptatsiya jarayoni rivojlanishining ijtimoiy-psixologik mexanizmlari	73
Абдужабборов Тохиржон Курбанович		Особенности течения и лечения atopического дерматита в зависимости от возраста по данным наблюдений в андижанской области	78

Xolmuradov Musurmon Avlaqulovich Narzullayeva Iroda Jaloliddin qizi	Tijorat banklarida investitsiyalarni jalb etishda xorij tajribasi	82
Nurmuxammedova Nilufar Alijon qizi Temirova Mashhuraxon Muhammadaminovna	O‘zbekistonda bozor iqtisodiyotiga o‘tish bosqichida xotin-qizlar liderlik faoliyatini rivojlantirishning huquqiy asoslarining mustahkamlanishi	89
Maxmudova Zulfiya Mexmonovna	Qo‘riqlash xizmati xodimlari kasbiy kompetentligini takomillashtirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	92
Sanoyeva Mohigul Odil qizi	Klassik pedagogik merosni modernizatsiya qilishning zamonaviy talablari va ularni ta’lim amaliyotiga joriy etish mexanizmlari	103
Xolmirzayeva Mushtariybegim U. Abdullayev	Bobi oliy: usmonli davlatining boshqaruv markazi va evolyutsiyasi	107
Dilmurodov Elyorjon Ilg'or o'g'li	Civil society and globalization: the harmony of national values and modern trends	110
Eshpo'latova Xilola Davron qizi	Fransuz tilini o'rganish jarayonida audiovizual materiallar yordamida talabalarning og'zaki nutqini rivojlantirish	116
Abdusalimova Zukhraxon Bakhtiyor qizi	Teaching methodology of the uzbek language for the foreign students	119
Abdullayeva Dildora Muhiddin qizi	Frazeologik sinonimlarning struktur turlari	122
Panaeva Sarbinaz Uzaqbergenovna	Insonlar orasida fabbing (phubbing) holatining paydo bo‘lishi va uning ijtimoiy-psixologik oqibatlarini	125
Toshturdiyev Nurbek Nurali o‘g‘li	Jadid ziyolilarining hayot tarzi va ijtimoiy mas’uliyat hissi: ma’rifat va fidoyilik omillari	130
Uzoqova Gulzoda	Konstitutsiya – erkin va farovon hayot garovi	134
Xilola Xolikova Gulamovna, Siroj Nematov G‘ulom o‘g‘li,	Maktab muhitining o‘quvchilar emotsional holatiga psixologik ta’siri	137
Sultonmurod Mamasoliyev Olimjon o‘g‘li	Psychological benefits of gamified bilingual learning: a meta-analysis of motivation and well-being	141
Qodriqulova Fotima Ulug‘bek qizi	Azot fiksatsiyasi va innovatsiyalar: yasmiq yetishtirishning yangi bosqichi	146
Kurbanova Shukurjon Yeldashbayevna	Turkiy adabiyotda shaxs kamoloti: Hofiz Xorazmiy didaktik qarashlari misolida pedagogik model	150
Obidova O.	Ta’lim psixologiyasi nuqtayi nazaridan zamonaviy pedagogik texnologiyalarning ta’siri	154
Xasanova Nazokat Shavkatbek qizi	Inson huquqlarini xalqaro himoya qilish mexanizmlari	159
Abdug‘ofurov Muhammadqodir	Milliy me’morchilik uslublarida zamonaviylik va restavratsiya muammolari	163

Olimova Sarvara Sobitxon qizi		Nogironligi bo'lgan shaxslarning kutubxonalar orqali ijtimoiy integratsiyasi va madaniy hayotga qo'shilishi	166
Jamaldinov Sarvar Azimjanovich		Raqamli ta'lim jarayonlarini o'rgatishning bo'lajak pedagoglar tarbiyaviy faoliyatini rivojlantirishdagi ahamiyati	171
Olimova Sarvaraxon Sobitxon qizi		Sensorinevral eshitish nuqsoniga ega bolalarda rivojlanish dinamikasi: tibbiy va pedagogik qarashlar	176
Mamatqulov Botir		The interpretation of personal tragedy in the short stories of nazar eshonqul	181
Bobokalonov Rajab Ostonovich		Tibbiy terminlarda lisoniy lakuna hodisasi	188
Murodjonova Dilzoraxon qizi	Tolibjon	“Tolerantlik” tushunchasining mazmun mohiyati	191
Iskandarov Abdug'aniyevich	Sherzod		
Туйбаева Бахтияровна	Саида	Психологические механизмы самозащиты студентов	194
Tursunbayeva Durdonaxon qizi	Adxamjon	Atrof-muhitni muhofaza qilishning zamonaviy konsepsiyalari: muammo va yechimlar	198
Ismoilova Saidali qizi	Zulayho	Umumta'lim maktablarida xulqi og'ishgan o'quvchilarning shaxs xususiyatlarini kompleks diagnostika qilish	203
Masharipova Rahimovna	Saida	Zamonaviy oilalarda emotsional intellektni boshqarishning ijtimoiy- psixologik mexanizmlarini ishlab chiqish	208
Abdujobborova Rayhona Adhamjonqizi		Xotira turlaridan qanday qilib samarali foydalanish kerak.o'quvchilar uchun praktik tafsiyalar	212
Arslanova Aleksandrovna	Dilnoza	Nutqiy rivojlanish bilan mantiqiy fikrlash o'rtasidagi bog'liqlik: lingvistik kompetensiya.	216
Mirzayev Xasanjon o'g'li	Ismoiljon		
Xasanova Kumushbek qizi	Aziza	Davlat tili taraqqiyoti: muammo va yechimlar	219
Xolboyev Axmadillo o'g'li	Izzatillo	Talabalarning akademik muaffaqiyatiga ta'sir etuvchi psixologik omillarning tahlili: o'zini- o'zi tartipka solish strategiyalari	223
Кабулов Толыбаевич	Саулат	Основные принципы и теория преподавания русскому языку и литературе	226
Saitova Komila G'ulom qizi		Stressga chidamlilikning psixologik determinantlari: ong, iroda va emotsional o'zini boshqarishning o'zaro aloqasi	231
Ro'ziyeva Sitora qizi	Sitora Odil	Nega ingliz tili dunyo tili hisoblanadi?	234
To'ychiyeva Sherquzi qizi	Madinaxon	Mustaqil ta'lim metodlarining o'quv motivatsiyasiga ta'siri	237
Murodjonova Dilzoraxon qizi	Tolibjon	Kimyoning kriminalistikadagi o'rni	240

To‘rayeva Gulnora Nosirovna			
Qudratova Bahromovna	Nozima	Tog‘ay Murod asarlarining til xususiyatlari	244
Pak Aleksandrovna Qurbonova Mamat qizi	Diana Zamira	Yangi O‘zbekistonda ota-onalar universitetining maktabgacha ta‘limdagi tarbiyaviy funksiyalarini kengaytirish mexanizmlari: muammolar va yechimlar	248
Abdullayeva Madinaxon Alisher qizi		Inglizcha varvarizmlarning o‘zbek tilidagi genderga xos qo‘llanish xususiyatlari	251
Ibrohimova Vahobjonovna	Halima	Mamlakatimizda yoshlarning internet tarmogidan tog'ri fodalanihini nazorat qilish	254
Soliyev Sobirovich	Ilhomjon	Eshitish nuqsoni bo‘lgan bolalarda nutq rivojlanishining logopedik asoslari	258
Akmalova Akmal qizi	Bahora	Erta bolalik davrida ijtimoiy-emotsional va psixologik rivojlanish	261
Alimjonova Fazliddin qizi	Sabina	Vatan himoyasi - jasorat ifodasi	265
Ganjiyev Furqatovich	Feruz	Globalashuv davrida agressiv o‘smirlar jamiyatga moslashishining ijtimoiy-psixologik determinantlari	269
Zuxriddinova Dilshodbek qizi	Risola	Tuban suvo‘tlarining ekologiyadagi ahamiyati	274
Ibodulloyev Sheraliyevich	Nurali	Integrativ yondashuv asosida otmlarida ta‘lim sifatini boshqarish samaradorligini oshirish omillari	278
Umirbekova Kenesbaevna	Nasiba	Axborot globalashuv jarayonida o‘smirlarning O‘z-o‘zini anglash transformatsiyasi jarayonlarini shakllantirishga ta‘sir etuvchi omillar tahlili	282
Yarashov Lazizovich	Azizbek	Correlation analysis of factors of social psychological competence of forensic psychologist expert	286
Ondayev Shuhrat Hasanovich		Profilaktika inspektorlarida kasbiy deformatsiyaning oldini olishning psixologik xususiyatlari	294
Narmuradova Uktamovna	Rayhon	Jinoyat sodir etishda affekt holatining psixologik va huquqiy bahosi	298
Jumayeva Elmurodovna	Laylo	Pedagogik jarayonda nutq texnikasining ta‘lim samaradorligiga ta‘siri	301

“ACADEMIC SPECTRIUM” ILMIY METODIK JURNALI UCHUN MAQOLALARNI RASMIYLASHTIRISH TALABLARI

“ACADEMIC SPECTRIUM” ilmiy jurnali mualliflari diqqatiga!

1. “ACADEMIC SPECTRIUM” ilmiy jurnali ilmiy maqolalarni o’zbek, rus va ingliz tillarida chop etadi.

2. E’lon qilinadigan maqolalarga bo’lgan asosiy talablar:

✚ ishning dolzarbligi va ilmiy yangiligi;

✚ maqolaning hajmi: adabiyotlar ro’yxati, chizma va jadvallar inobatga olingan holatda 3-8 betgacha;

✚ maqola nomi, annotatsiya (50-60 ta so’z) va tayanch so’zlar (8-10 ta) ingliz, o’zbek va rus tillarida keltiriladi.

3. Maqola boshida mavzu, muallifning F.I.O. (to’liq yozilishi

kerak), mualliflar bir nechta bo’lsa, ularning har biri haqida to’liq ma’lumotlar berilishi shart, tashkilot, shahar, mamlakat, muallifning e-maili ko’rsatiladi. Matnda kirish qismi, tadqiqot obyekti va qo’llanilgan metodlar, olingan natijalar va ularning tahlili, xulosa, adabiyotlar ro’yxati, albatta, keltiriladi. Maqolada keyingi 10-15 yilda e’lon qilingan adabiyotlarga havola qilinishi tavsiya etiladi.

4. Matn uchun: Microsoft Word; Times New Roman, 12 shrift, maqola nomi bosh harflarda, interval 1,0; abzas 1,0 sm, yuqori va pastki tomon 2 sm, chap va o’ng tomon 2 sm.

5. Agar maqolaga rasm, jadval, diagramma, sxema, chizma, turli grafik belgilar kiritilgan bo’lsa, ular aniq va ravshan tasvirlanishi, qisqartmalarning to’liq izohi yozilishi lozim. Formulalar matnga maxsus kompyuter dasturlarida kiritilishi kerak.

6. Iqtibos olingan yoki foydalanilgan adabiyot satr osti izohi tarzida emas, balki maqola oxirida asosiy matndagi ketma-ketligi asosida umumiy ro’yxatda ko’rsatiladi. Matn ichidagi ko’chirmadan so’ng iqtibos olingan asarning ro’yxatdagi tartib raqami va sahifasi kvadrat qavs ichida beriladi. Bu o’rinda kitob, to’plam, monografiyalar uchun mualliflarning ism-familiyalari, manbaning to’liq nomi, nashr ko’rsatkichi (shahar, nashriyot va nashr yili) ko’rsatiladi. Jurnal maqolalari va boshqa davriy nashrlar uchun mualliflarning ism-familiyalari, maqola nomi, jurnal nomi, yili va soni, sahifa nomeri ko’rsatiladi.

7. Maqola matni kamida 70-80 % muallifning shaxsiy izlanishlari natijasiga asoslanishi lozim. Topshirilgan maqolalar “Antiplagiat” tizimi yordamida tekshiriladi.

8. Tahririyatga taqdim qilingan maqolalar tahririyat tomonidan taqrizga beriladi. Maqola taqrizdan qaytgach, agar zarur bo’lsa, barcha savol va e’tirozlar bo’yicha muallifga qayta ishlash uchun taqdim etiladi. Maqola nusxalari qaytarilmaydi.

9. Tahririyat maqolani taqrizga yuboradi, taqriz ijobiy bo’lsa maqola jurnalda chop etish uchun qabul qilinadi. Jurnalda anjuman tezlari va ma’ruzalari chop etilmaydi. E’lon qilingan materiallarning haqqoniyligiga va ko’chirilmaganligiga shaxsan muallif javobgardir.

10. Tahririyat maqolaga ayrim kichik o’zgartirishlarni kiritishi mumkin. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan ko’rib chiqilmaydi va muallifga qaytarilmaydi.

11. Ijobiy taqriz berilgan maqola tahririyat tomonidan qabul qilingan sanaladi. Jurnal tahririyati maqola matnini qisqartirish va unga tahririy o’zgartirishlar kiritishga haqlidir.

12. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan qabul qilinmaydi va ko’rib chiqilmaydi.

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy kommunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrda №1273056 sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan.

Tahririyat manzili: 200117, O‘zbekiston Respublikasi,
Buxoro shahri Alpomish ko‘chasi, 9-uy
Elektron manzil: <https://fanistiqbollari.uz>
Telegram raqami: -998 (91) 245-46-66

*“ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy-metodik jurnal.
Buxoro, 2026. № 1-Son.*